

تحلیل عوامل مؤثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز در میان کشاورزان (کشاورزان دهستان‌های ماهیدشت و چقانرگس استان کرمانشاه)

- سمیه خسروی^۱، حسین مهدی‌زاده^۲، علی اصغر میرک‌زاده^۳، سمیه مرادحاصلی^{۴*}
۱. کارشناس ارشد توسعه روستایی، گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام.
 ۲. استادیار گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام.
 ۳. استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
 ۴. *نویسنده مؤثر: دانشجوی دکتری گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس.
- Email: S.moradhaseli@modares.ac.ir

چکیده

هدف از این مطالعه تحلیل عوامل مؤثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز در میان کشاورزان شده می‌باشد. این تحقیق توصیفی به شیوه پیمایشی و با ابزار پرسشنامه صورت گرفته است. جامعه آماری ۵۰۴۸ سرپرست خانوار روستایی دهستان‌های ماهیدشت و چقانرگس استان کرمانشاه بود که حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۳۵۰ نفر از سرپرستان خانوار انتخاب شدند و اطلاعات لازم از آنان گردآوری گردید. روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصین در این زمینه و پایایی آن از طریق انجام مطالعه راهنما و محاسبه آلفای کرونباخ به تأیید رسید. براساس یافته‌های بدست آمده میانگین آگاهی نسبت به مفاهیم کارآفرینی سبز ۲/۶ و پایین‌تر از حد متوسط محاسبه شد. در حالی که میانگین قصد به کارگیری کارآفرینی سبز ۴/۰۷ و بالاتر از حد متوسط برآورد گردید. همچنین متغیرهای آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز، انگیزه به کارگیری کارآفرینی سبز، الگوی نقش و مهارت ایجاد کارآفرینی سبز ۵۷ درصد تغییرات متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز را تبیین کردند. با این حال انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز تاثیر بیشتری داشته است. لذا می‌توان از طریق یک برنامه همه جانبه نسبت به ارتقای آگاهی نسبت به کارآفرینی سبز و آموزش راه اندازی آن و نیز جهت تغییر نگرش سرپرستان خانوار نسبت به این مهم اهتمام ورزید.

واژگان کلیدی: کارآفرینی سبز، قصد، کشاورزان، استان کرمانشاه.

Analysis of the factors affecting the intention to employ green entrepreneurship among farmers

Somayeh Khosravi¹, Hosseine Mehdizadeh², Ali Asghar Mirakzadeh³, Somayeh Moradhaseli⁴

1. Rural Development Graduate, Department of Entrepreneurship and rural development, Faculty of Agriculture, Eilam University.
2. Assistant Professor, Department of Entrepreneurship and rural development, Faculty of Agriculture, Eilam University, Iran
3. Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Rizi University, Kermanshah, Iran.
4. PhD student of Agricultural Extension and Education, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran.

Email: S.moradhaseli@modares.ac.ir

The purpose of this study was to investigate the factors affecting the intention to employ green entrepreneurship among farmers. This descriptive research has been conducted using the survey method and a questionnaire. The study population consisted of 5048 of households, with 350 households selected as a sample based on the Cochran formula. Required data were collected. The questionnaire validity was confirmed by faculty members and experts in the field, and its reliability was confirmed through a pilot test and Cronbach's alpha calculation. Based on the results, the average awareness of Green Entrepreneurship concepts was 2.6 and lower than the average. While the average intention to employ green entrepreneurship is estimated at 4.07 and higher than the average. Also, awareness variables about the concept of green entrepreneurship, the motivation to employ green entrepreneurship, the role model and the skill of creating green entrepreneurship explained 57% of variations in the intention to employ green entrepreneurship; This is the motive for creating green entrepreneurship has had a greater impact. Therefore, it is possible through a comprehensive program to promote awareness. Green entrepreneurship and education to create it. As well as to change the attitudes of households in this regard.

Key words: Green entrepreneurship, Intent, Farmers, Kermanshah province.

مقدمه

دانشمندان و صاحب‌نظران در امر توسعه معتقدند ریشه بسیاری از مشکلات کشورهای در حال توسعه و جهان سوم از جمله مشکلات شغلی و بیکاری در توسعه نیافتگی روستاهای آنها قرار دارد (داروخانی و همکاران، ۱۳۹۰). این در حالی است که مناطق روستایی بخش عمده‌ای از جمعیت و عرصه‌های طبیعی کشور را به خود اختصاص داده‌اند و جامعه روستایی نقش اساسی در حیات اقتصادی و اجتماعی کشور دارد. با این وجود امروزه مناطق روستایی با نبود فرصت‌های شغلی، وجود بیکاری و همچنین فقر روستایی روبه‌رو هستند که به مهاجرت‌های روستا - شهری منجر شده و این امر مشکلاتی را برای جوامع شهری و روستایی و در مجموع برای کل کشور فراهم آورده است (همان منبع). بنا به مستندات مرکز آمار ایران در سال ۱۳۳۵ جمعیت کل کشور حدود ۱۹ میلیون نفر بوده که از این تعداد ۱۳ میلیون نفر آن یعنی چیزی معادل ۶۸ درصد جمعیت روستانشین بودند. این نسبت تنها در ۵۵ سال بعد معکوس شده و مطابق با آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۹۰ نسبت شهرنشینان به ۷۱ درصد و روستانشینان به ۲۹ درصد رسیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰). این آمار نشان دهنده مهاجرت روستاییان به نقاط شهری به دلایل بسیاری از جمله نبود اشتغال و افزایش فقر در جامعه روستایی و ... می‌باشد. در این میان از جمله راهکارهای بیرون رفت از وضعیت بحرانی اشتغال و توسعه جوامع محلی روی آوردن به مقوله کارآفرینی روستایی عنوان کرده‌اند. کارآفرینی می‌تواند از یک طرف راهکاری جدید در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در مناطق روستایی در راستای دستیابی به توسعه پایدار روستایی باشد (سهرابی و فاء، ۱۳۹۲). در این راستا باید اذعان داشت از تازه‌ترین راهبردهای توسعه روستایی، توسعه کسب و کارهای کوچک و ایجاد مشاغل سبز مخصوصاً کارآفرینی سبز است (California Center for Regional Leadership, 2005). کارآفرینی سبز نوعی از کارآفرینی همراه با نوآوری است که در راستای بهره‌برداری از فرصت‌های اخلاقیه برای منافع اقتصادی و عدالت در جامعه، با رعایت اصول توسعه پایدار و حفظ محیط زیست و مصرف بهینه به بهبود کیفیت زندگی جوامع کمک می‌کند (هال و همکاران، ۲۰۱۰). کارآفرینی سبز همچنین عاملی مهم برای ایجاد تغییر و تحول به سمت محصولات و فرآیندهای پایدار است. باید توجه داشت که کارآفرینان روستایی بر خلاف کارآفرینان شهری می‌توانند بر روی کسب و کارهای سبز، کشاورزی ارگانیک، اکوتوریسم و انرژی‌های تجدیدپذیر سرمایه‌گذاری کنند (California Center for Regional Leadership, 2005) و این امر می‌تواند اقتصاد روستایی را در برابر تغییرات اقتصادی ملی محافظت نماید. اما با توجه به اینکه در صد قابل ملاحظه‌ای از جمعیت استان کرمانشاه در روستاها زندگی می‌کنند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰) و داشتن شرایط مناسب کشاورزی مانند دشت ماهیدشت با ۴۵۵۶۷ هکتار اراضی (کرمان و همکاران، ۱۳۹۴) انتظار می‌رود که با توجه پتانسیل‌های کشاورزی و نیز سایر توانمندی‌های بالقوه روستایی در این بخش، کارآفرینی سبز و تولید محصولات ارگانیک و سبز در دهستان‌های آن راهکاری جهت توانمندسازی اقشار روستایی باشد، زیرا کارآفرینی سبز می‌تواند درآمد و فرصت‌های اشتغال قابل ملاحظه‌ای در روستاها ایجاد نماید (حسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۴). در این میان توجه به رفتار کارآفرینی روستاییان حائز اهمیت است اما قبل از پرداختن به رفتار نیاز است عوامل مؤثر بر آن شناسایی گردند بطوری‌که تاکید محققین کارآفرینی عموماً بر این است که رفتار کارآفرینانه بر اساس قصد و نیت می‌باشد و بهترین پیش‌بینی کننده رفتار، قصد می‌باشد (Krueger, 2000). لذا هدف اصلی این تحقیق عوامل مؤثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز در دهستان‌های ماهیدشت و چقانرگس می‌باشد.

¹ Entrepreneur

² Green jobs



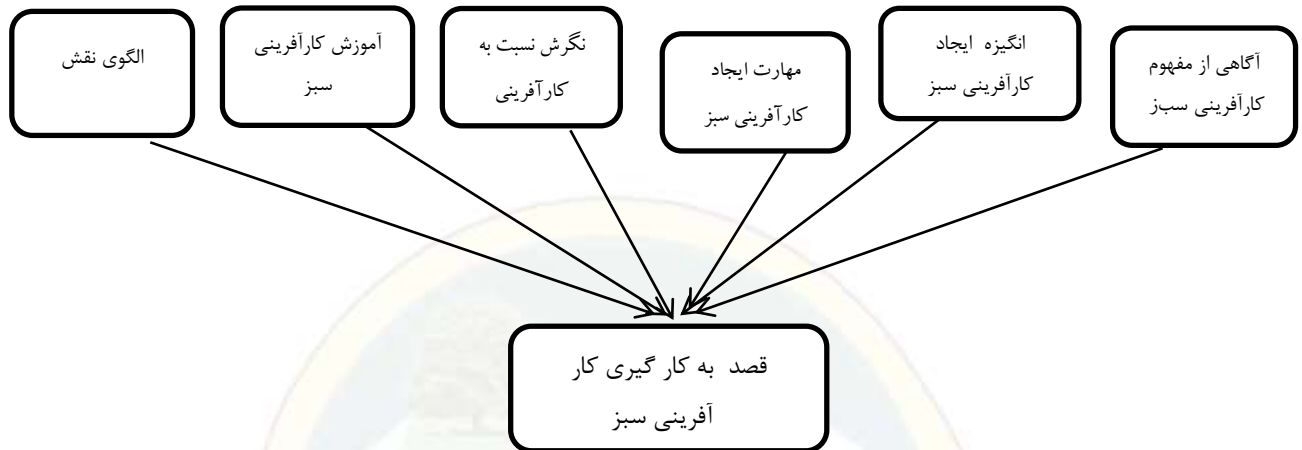
مبانی نظری

کارآفرینی روستایی از مهم‌ترین مباحث مطرح در حوزه کارآفرینی در چند سال اخیر بوده و از نظر ورتمن عبارت است از ایجاد سازمانی جدید که یک تولید یا خدمت جدید را معرفی یا بازار جدیدی را ایجاد می‌کند و یا از فناوری جدید در محیط روستایی استفاده می‌نماید (Heritot, 2002). افزون بر این کارآفرینی روستایی فعالیتی است که به مردم روستایی کمک می‌کند تا فرصت‌ها را به فعالیت‌های اقتصادی سودآور تبدیل کنند (افتخاری و سجاسی قیداری، ۱۳۸۹). از سوی دیگر توسعه پایدار باعث مرتبط شدن اهداف اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی می‌گردد. در اصل در توسعه پایدار کسب و کارها نیز باید بر اهداف زیست محیطی و اجتماعی در مقابل اهداف اقتصادی تمرکز نمایند (Hall and et al., 2010). بنابراین با توجه به این مسائل افراد باید به گونه‌ای از منابع استفاده کنند که فرصت‌های نسل آتی را تخریب نکنند، لذا به‌منظور کاهش این مشکل کارآفرینان به‌خصوص کارآفرینان روستایی به دنبال نوآوری‌هایی هستند که محصولات و خدمات پایداری را تولید کنند. در این راستا کارآفرینی سبز یا کارآفرینی پایدار با هدف تولید محصولات دوستدار محیط‌زیست در طی فرآیندهای تولیدی حفاظتی مورد توجه قرار گرفته است (عبدالله زاده و شریف زاده، ۱۳۹۳). کارآفرینی سبز شکل بدیعی از فعالیت کسب و کار است که با نیازهای شرکت برای سودآوری و توسعه با در نظر گرفتن ابعاد زیست محیطی تطابق دارد (Marios et al., 2011). Shepherd و Patzelt (2010) کارآفرینی سبز یا پایدار را حفظ طبیعت، حمایت از زندگی و جامعه در دستیابی به فرصت‌های متمرکز در محصولات، فرآیندها و خدمات در راستای دستاوردهای اقتصادی و غیر اقتصادی به افراد در نظر می‌گیرند. از آنجا که تصمیم‌گیری برای کارآفرینی، یک تصمیم داوطلبانه و آگاهانه به شمار می‌رود، نیت کارآفرینانه را می‌توان به‌عنوان پیش درآمد و عامل مؤثری بر رفتار کارآفرینی و یا تصمیم برای کارآفرین بودن قلمداد کرد (محمدی آلمانی و همکاران، ۱۳۹۴). در این میان هر رفتاری از جمله کارآفرینی به یکسری برنامه‌ریزی نیاز دارد که می‌توان آن را از طریق قصد و نیت پیش بینی کرد. تعاریف متعددی از قصد صورت گرفته است از جمله این‌که باگزی و همکاران (۱۹۸۹) قصد را پیش‌بینی کننده رفتار می‌دانند بخصوص در زمانی که رفتار هدفمند است. Krueger (2010) قصد را درجه‌ای از تعهد به رفتارهای آتی که با هدف ایجاد یک سازمان جدید هستند، می‌داند. دیویدسون (۱۹۹۵) قصد را یک تصمیم‌گیری در خصوص راه‌اندازی برنامه‌ریزی شده یک شرکت برای مدتی به منظور انجام کاری پیشگامانه عنوان کرده است. اگرچه در برخی موارد، قصد، مدت کوتاهی پیش از تصمیم صورت می‌پذیرد و در مواردی نیز هیچگاه به رفتار منجر نمی‌شود؛ به نظر می‌رسد قصد کارآفرینانه، پیش‌بینی ناکافی از سرمایه‌گذاری افراد برای شرکت خودشان ارائه می‌دهد. مطالعات متعدد بیانگر این است که عوامل متعددی بر قصد تأثیر دارند. نتایج صادقی و ملکی نیا (۱۳۸۹) در ارزیابی دانشجویان از محیط کارآفرینانه و تبیین رابطه‌ی آن با محیط کارآفرینانه نشان دادند که بین تمامی عوامل محیطی کارآفرینانه و قصد کارآفرینی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش امیری و مرادی (۱۳۸۷) حاکی از آن است که نگرش کارآفرینانه، مشوق‌ها و حمایت‌ها تأثیر مثبت و موانع نیز تأثیر منفی بر قصد کارآفرینان دارند.

Linan و Chen (2005) در پژوهش خود اثر معنادار نگرش نسبت به کارآفرینی را بر قصد کارآفرینانه به تأیید رساندند و در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که هر اندازه افراد نگرش مثبت به فعالیت‌های کارآفرینانه داشته باشند بدون شک کارآفرینی به‌عنوان امری شدنی و امکان‌پذیر درک می‌کنند لذا احتمال بیشتری وجود دارد که قصد کارآفرینانه پایدارتری به وجود آید. ابراهیم و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه خود به تأثیر الگوی نقش و آموزش بر قصد کارآفرینی اشاره داشتند. مطالعه Hills (1998) تأثیر آگاهی بر راه‌اندازی کارآفرینی در میان افراد را نشان داده است. گلرد (۱۳۸۳) در تحقیق خود بیان می‌کند تأثیر زمینه‌های خانوادگی و نقش پدر و مادر بر رویکرد آفرینان به طور اخص مهم می‌باشد. Chan و همکاران (2013) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که یکی از عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی، انگیزه فرد می‌باشد به طوری که معمولاً افرادی که برای اجتناب از کارهای روزمره یک سازمان، کسب و کار خود را راه‌اندازی می‌کنند و حاضرند ریسک‌ها و مشقت‌های مرتبط با آن را بپذیرند، دارای انگیزه زیادی برای کارآفرینی می‌باشند.

Hoing (2004) دریافت که آموزش کارآفرینی بر مهارت، نگرش و رفتار متمرکز است و موجب ارتقای مهارت، توسعه نگرش و تغییر رفتار افراد می‌شود. در پژوهش دیگری که به وسیله Anderson و همکاران (۲۰۰۸) انجام شد به این نتیجه رسیدند که مهارت

های افراد و انگیزه نقش مهمی در ایجاد قصد و نیت کارآفرینی دارد. با توجه به پیشینه بررسی شده و مطالعه میدانی، نگارندگان به این یقین دست یافتند که عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز عواملی همچون آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش مورد نیاز است و در مدل مورد مطالعه مد نظر قرار گرفت، لذا چارچوب مفهومی به شرح زیر ارائه شده است:



شکل (۱): عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز

مواد و روش‌ها

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها، میزان نظارت و درجه کنترل متغیرها و قابلیت تعمیم از نوع تحقیق توصیفی-همبستگی است. در اجرای این پژوهش از فن پیمایش استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش سرپرستان ۵۰۴۸ خانوار دهستان‌های ماهیدشت و چقانرگس در شهرستان کرمانشاه بود که حجم نمونه‌ها با استفاده از فرمول کوکران ۳۵۰ سرپرست خانوار برآورد شد. در این پژوهش متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی، قصد به کارگیری کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز و مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، در قالب طیف ۵ ارزشی و متغیرهای آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش در قالب طیف ۲ ارزشی سنجیده شده‌اند. برای تأیید روایی ابزار تحقیق (پرسشنامه محقق ساخته) از نظرها و پیشنهادهای استادان گروه توسعه و کارآفرینی دانشگاه ایلام و گروه ترویج و توسعه کشاورزی دانشگاه رازی استفاده شد. برای تأیید پایایی پرسشنامه یک مطالعه راهنما و تکمیل ۳۰ پرسشنامه از افراد خارج از جامعه آماری و تعیین آلفا کرونباخ صورت پذیرفت که مقدار آن ۰/۷۸ و حاکی از قابلیت اعتماد ابزار تحقیق بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های مقایسه میانگین جامعه (t تک گروهی)، همبستگی و رگرسیون خطی ساده در محیط نرم‌افزار آماری SPSS20 بهره گرفته شد.

یافته‌ها و بحث

همانطور که اشاره شد، سرپرستان خانوارهای دو دهستان ماهیدشت و چقانرگس جامعه مورد مطالعه را تشکیل داده‌اند، مطابق نتایج میانگین سن سرپرستان خانوار ماهیدشت و چقانرگس ۴۱/۶۸ سال بود. اکثریت در گروه سنی ۴۷-۳۸ سال قرار داشتند، همچنین اکثریت سرپرستان خانوار (۷۰/۷ درصد) را مردان تشکیل می‌دادند. توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس سطح تحصیلات نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به سرپرستان خانوار دارای مدرک لیسانس (۲۰/۷ درصد) بوده و از مجموع پاسخگویان ۲۵/۲ درصد افراد مجرد و ۶۸/۹ درصد متأهل بوده‌اند، همچنین محل سکونت ۶۹/۴ درصد از افراد روستا بود و ۵۵ درصد افراد دارای شغل کشاورزی بودند.

بررسی وضعیت ویژگی‌های موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز در منطقه مورد مطالعه

در این بخش ابتدا متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرین سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، قصد به کارگیری کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش ارائه شده، سپس با توجه به اینکه نتایج از یک نمونه تصادفی به دست آمده با استفاده از آزمون t تک گروهی سعی شده است که میزان تعمیم پذیری نتایج بررسی گردد. در این آزمون معمولاً محقق می‌تواند میانگین به دست آمده از جامعه را با یک عدد مبنا مقایسه کند (مومنی و فعال قیومی، ۱۳۸۷). قابل ذکر است که اگر عدد مبنا برای عوامل موثر بر قصد کارآفرینی سبز در دهستان‌های ماهیدشت و چقانرگس سبز ۳ باشد، می‌توان نتیجه گرفت که امکان به کارگیری کارآفرینی سبز در روستاهای شهرستان کرمانشاه مثبت و معنی‌دار می‌باشد. لازم به ذکر است که میانگین ۳ معادل ۵۰ درصد در طیف ۵ ارزشی (خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴، خیلی زیاد = ۵) می‌باشد (جدول ۱).

جدول (۱) نتایج آزمون t تک گروهی برای عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین	مقدار t	P
آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز	۲/۶	۰/۴۵	۰/۰۱	-۲۲/۸۱	۰/۰۰۰
نگرش نسبت به کارآفرینی سبز	۳/۴۶	۰/۵۰	۰/۰۱	۲۳/۴۸	۰/۰۰۰
مهارت ایجاد کارآفرینی سبز	۳/۳۲	۰/۴۳	۰/۰۱	۱۹/۵۲	۰/۰۰۰
انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز	۴/۰۲	۰/۵۹	۰/۰۲	۴۴/۳۷	۰/۰۰۰
قصد به کارگیری کارآفرینی سبز	۴/۰۷	۰/۴۰	۰/۰۱	۶۹/۰۲	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته‌های تحقیق

چنانچه از جدول (۱) بر می‌آید، میانگین متغیرهای نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، قصد به کارگیری کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز و مهارت ایجاد کارآفرینی سبز بالاتر از حد متوسط برآورد شده‌اند و میانگین متغیر آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز پایین‌تر از حد متوسط برآورد شد. متغیرهای آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش که در قالب طیف دو ارزشی به صورت بلی یا خیر (بله=۱، خیر=۰) سنجیده شده‌اند و لذا عدد ثابت برای آن ۰/۵ (مومنی و فعال قومی، ۱۳۸۷) در نظر گرفته شده است.

جدول (۲) نتایج آزمون t تک گروهی برای عوامل موثر بر کاربرد کارآفرینی سبز

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین	مقدار t	P
آموزش کارآفرینی سبز	۰/۱۹	۰/۲۰	۰/۰۰۷	-۱۶/۳۷	۰/۰۰۰
الگوی نقش	۰/۵۳	۰/۱۷	۰/۰۰۶	-۹/۴۶	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته‌های پژوهش

با استناد به نتایج جدول (۲) میانگین متغیر آموزش کارآفرینی سبز به طور معنی‌داری پایین‌تر از عدد متوسط و متغیر الگوی نقش بالاتر از عدد متوسط برآورد شد.

ارتباط بین متغیرهای مورد مطالعه و متغیر قصد به کارگیری کار آفرینی سبز

به منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز، الگوی نقش با قصد به کارگیری کارآفرینی سبز از روش همبستگی اسپیرمن استفاده شد که

نتایج آن در جدول (۳) آمده است. با این حال در پژوهش حاضر به منظور تفکیک آثار مستقیم متغیرها تصمیم گرفته شد تا علاوه بر بررسی ارتباط آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش تأثیر مستقیم متغیرهای مذکور بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز بررسی شود.

جدول (۳) ارتباط بین متغیرهای مورد مطالعه و قصد به کارگیری کارآفرینی سبز

متغیرها	شدت همبستگی	سطح معناداری
آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز	۰/۱***	۰/۰۰۵
نگرش نسبت به کارآفرینی سبز	۰/۱۶***	۰/۰۰۰
انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز	۰/۳۷***	۰/۰۰۰
الگوی نقش	۰/۱۷***	۰/۰۰۰
مهارت ایجاد کارآفرینی سبز	۰/۳۳***	۰/۰۰۰
آموزش کارآفرینی سبز	۰/۹*	۰/۰۱

مأخذ: یافته‌های تحقیق

**همبستگی بین دو متغیر در سطح ۰/۰۵ معنی دار می‌باشد

***همبستگی بین دو متغیر در سطح ۰/۰۱ معنی دار می‌باشد.

نتایج جدول (۳) فرض همبستگی بین متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزش نسبت به کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد و راه‌اندازی کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش را تأیید می‌نماید، همه متغیرها شامل: انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، الگوی نقش، آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، و مهارت ایجاد کارآفرینی سبز رابطه معنی‌دار خطی وجود دارد. همچنین بر پایه نتایج متغیر انگیزه کارآفرینی سبز بالاترین همبستگی را با متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز دارد و پس از آن به ترتیب متغیر مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، الگوی نقش، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز و آموزش کارآفرینی سبز قرار دارد.

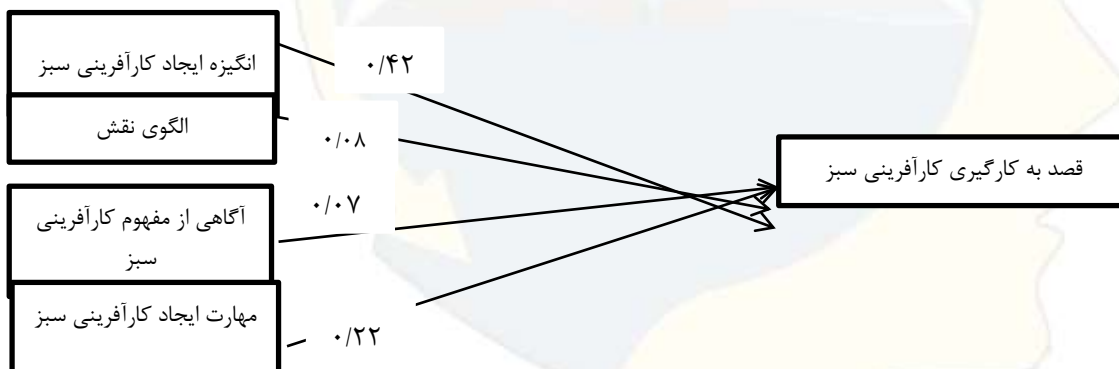
عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز

به منظور تعیین عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز، متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی سبز و الگوی نقش وارد معادله رگرسیونی با متغیر قصد به کارگیری اصول کارآفرینی سبز شدند. که در بین متغیرهای مذکور متغیرهای زیر معنا دار شدند، که نتایج آن در جدول (۴) آمده است.

جدول (۴) خلاصه رگرسیون چندگانه جهت بررسی تأثیر عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز

متغیر وابسته	متغیر مستقل	B	Std	Beta	T	Sig	R ²	R ⁻²
قصد به کارگیری کارآفرینی سبز	آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز	۰/۰۷	۰/۰۲	۰/۰۷	۲/۳۸	۰/۰۱	۰/۳۳	۰/۵۷
	مهارت ایجاد کارآفرینی سبز	۰/۲۱	۰/۰۳	۰/۲۲	۶/۷۵	۰/۰۰۰		
انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز	الگوی نقش	۰/۱۹	۰/۰۷	۰/۰۸	۲/۵۳	۰/۰۱		
	انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز	۰/۲۹	۰/۰۲	۰/۴۲	۱۲/۸۹	۰/۰۰۰		

با استناد به نتایج رگرسیون، متغیرهای آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز ($t=۲/۳۸$ و $sig=۰/۰۱$)، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز ($t=۶/۷۵$ و $sig=۰/۰۰۰$)، الگوی نقش ($t=۲/۵۳$ و $sig=۰/۰۱$) و انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز ($t=۱۲/۸۹$ و $sig=۰/۰۰۰$)، یک مدل قابل اتکا ($f=۵۵/۲۷$ $sig=۰/۰۰۰$) را تشکیل می‌دهند که حدود ۵۷ درصد از تغییرات قصد به کارگیری کاربرد کارآفرینی سبز را تبیین می‌نماید. ستون ضرایب استاندارد شده در جدول (۴) نشان می‌دهد که متغیر انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز بیشترین اثر را بر متغیر وابسته دارد، چرا که به ازای یک واحد تغییر در این متغیر ۰/۴۲ واحد تغییر در متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز ایجاد می‌شود.



نتیجه‌گیری و پیشنهاد

از آنجایی که در اکثر مناطق جهان روستاها از جمله نواحی فقیر و در حال فرسایش منابع محسوب می‌شوند، اندیشمندان و سیاست‌گذاران توسعه بر این باورند که باید جدای از سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان توسعه و توسعه اقتصادی (که بسیار دارای اهمیت نیز هستند)، به طور ویژه و مشخص به امر توسعه روستاها و ریشه‌کنی فقر حاکم بر آن‌ها پرداخت (Baniasadi et al., 2013). این مهم میسر نمی‌شود مگر با توانمندسازی روستاییان، از جمله راهکارهای بیرون رفت از وضعیت بحرانی و فقر روستایی، اشتغال و توسعه جوامع محلی روی آوردن به مقوله کارآفرینی روستایی است، در این راستا باید اذعان داشت، از تازه‌ترین راهبردهای توسعه روستایی، توسعه کسب و کارهای کوچک و ایجاد مشاغل سبز مخصوصاً کارآفرینی سبز است. کارآفرینی سبز به عنوان عاملی مهم برای ایجاد تغییر و تحول به سمت محصولات و فرآیندهای پایدار شناخته شده است از این رو کارآفرینی سبز و کسب و کارهای سبز می‌تواند درآمد و فرصت‌های اشتغال

قابل ملاحظه‌ای در روستاها ایجاد نماید (حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۴). لذا این پژوهش با هدف تحلیل عوامل موثر بر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز در بخش ماهیدشت در شهرستان کرمانشاه انجام شد که نتایج زیر را در پی داشت:

میانگین متغیرهای نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، و الگوی نقش و قصد به کارگیری کاربرد کارآفرینی بالاتر از حد متوسط برآورد شده‌اند و میانگین متغیر آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز و آموزش کارآفرینی سبز پایین‌تر از حد متوسط برآورد شده‌اند. متغیرهای انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، الگوی نقش، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز و آموزش کارآفرینی سبز به ترتیب بالاترین همبستگی را با قصد به کارگیری کارآفرینی سبز را داشتند. متغیرهای آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، الگوی نقش و انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز عوامل موثر بر متغیر وابسته قصد بکارگیری کارآفرینی سبز بودند و متغیر انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز بیشترین اثر را بر متغیر وابسته داشت. میانگین متغیر آگاهی از مفهوم کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار روستایی پایین‌تر از حد متوسط برآورد شد، و این متغیر با متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز رابطه معناداری نیز داشت، لذا می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به اینکه میزان آگاهی سرپرستان خانوار نسبت به مفاهیم مرتبط با کارآفرین سبز پایین است پس قصد به کارگیری کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار هم پایین می‌آید. بنابراین باید در جهت ارتقای آگاهی سرپرستان خانوار نسبت به کارآفرینی اقدام شود، چراکه ارتقای آگاهی موجب قصد به کارگیری کارآفرینی سبز می‌شود که با نتیجه Hills (1998) که افزایش آگاهی نسبت به مقوله کارآفرینی و افزایش دانش و معلومات افراد در مورد فرایند راه اندازی و اداره کسب و کارهای جدید به عنوان اهداف برنامه‌های ترویج کارآفرینی به حساب آید، همسو می‌باشد.

میانگین متغیر نگرش نسبت به کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار روستایی بالاتر از حد متوسط برآورد شد، و این متغیر با متغیر قصد بکارگیری کارآفرینی سبز رابطه معناداری داشت، بنابراین نگرش بالاتر سبب بروز رفتار بهتر می‌شود. که با نتایج (Shariff and Saud, 2009) که نگرش کارآفرینانه فرد را درگیر کارآفرینی می‌کند و امیری و مرادی (۱۳۸۷) و (Allen & Malin, 2008) همسو می‌باشد.

میانگین متغیر مهارت ایجاد کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار روستایی بالاتر از حد متوسط برآورد شد، و این متغیر با متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز رابطه معناداری داشت، بنابراین مهارت بالاتر سبب بروز رفتار بهتر می‌شود و با نتیجه Howard (2004) همسو می‌باشد. میانگین متغیر انگیزه‌ی ایجاد کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار روستایی بالاتر از حد متوسط برآورد شد، بنابراین انگیزه بالاتر سبب بروز رفتار بهتر می‌شود و داشتن انگیزه بالا امکان دستیابی به استقلال و رسیدن به اهداف خاص ارتباط دارد و با نتیجه (Allen & Malin, 2008) همسو است. میانگین متغیر آموزش کارآفرینی سبز سرپرستان خانوار روستایی پایین‌تر از حد متوسط برآورد شد، و متغیرهای آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، نگرش نسبت به کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز، آموزش کارآفرینی و الگوی نقش با متغیر قصد به کارگیری کارآفرینی سبز رابطه معناداری را داشتند و متغیر انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز با متغیر قصد بکارگیری کارآفرینی سبز بیشترین رابطه معناداری را داشت و متغیر آموزش کارآفرینی با نتایج المئی و یوسف نژاد لزرجانی (۱۳۹۴) و Raymond et al. (2013) مطابقت داشت. متغیر الگوی نقش با نتیجه گلرد (۱۳۸۳) و متغیر مهارت ایجاد کارآفرینی سبز با نتایج Howard (2004) همسو می‌باشد. مطابق نتایج، حدود ۵۷ درصد از تغییرات قصد به کارگیری کارآفرینی سبز به وسیله متغیرهای آگاهی نسبت به مفهوم کارآفرینی سبز، مهارت ایجاد کارآفرینی سبز، انگیزه ایجاد کارآفرینی سبز و الگوی نقش تبیین شد در حالی که ۴۳ درصد مابقی تبیین نشده باقی ماند. از این رو پیشنهاد می‌شود:

- طراحی برنامه‌های ویژه برای اطلاع رسانی، آگاهی بخشی افزایش مهارت و تغییر نگرش افراد جامعه به سمت کارآفرینی سبز و کسب و کارهای سبز.

- پژوهش و الگوسازی و تشویق به کارآفرینی سبز و کسب و کارهای سبز و پایدار در حوزه های مختلف.

- قرار دادن مباحث مربوط به توسعه پایدار و کار آفرینی سبز و کسب و کار سبز در مرکز آموزش‌ها

- جهت توسعه سرمایه‌گذاری در شرکت‌های روستایی و تقویت بازارهای سبز ظرفیت‌سازی شده و آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی، متناسب با کسب و کارهای سبز مانند صنعت بازیافت، انرژی‌های نو و کشاورزی ارگانیک مورد توجه قرار گیرد و از سوی دیگر، فرهنگ کارآفرینی سبز و کسب و کار سبز در دراز مدت در مناطق روستایی نهادینه شود.

منابع

- ابراهیم، م.، زالی، م. ر. و وشات، توماس (۱۳۹۰). تبیین عوامل فردی و اجتماعی موثر بر قصد کارآفرینانه در کشورها بر اساس داده‌های برنامه GEM ۲۰۰۸. پایانه کارشناسی ارشد رشته کارآفرینی. دانشکده کارآفرینی. دانشگاه تهران.
- افتخاری، ر.، سجاسی قیداری، ع. و رضوی، ح. (۱۳۸۹). راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی: مطالعه موردی: روستاهای شهرستان خدابنده. فصلنامه روستا و توسعه. ۱۳(۳): ۲۹-۱.
- امیری، ع. و مرادی، ی. (۱۳۸۷). نگرش‌های کارآفرینانه دانشجویان و موانع آن. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. ۱۴(۳): ۴۵-۶۷.
- المئی، ع. یوسف نژاد و لزرسانی، ر. (۱۳۹۴). شناسایی و توسعه و مشاغل کارآفرینی سبز، چالش‌ها و راهکارها، همایش ملی کار شایسته و مشاغل شایسته. استان گیلان.
- حسین‌زاده، ع. یوسف‌پور، م. و احدزاده، س. (۱۳۹۴). نقش آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی در توسعه مشاغل سبز و پایدار روستایی، همایش ملی و کار شایسته و مشاغل سبز. گیلان.
- داروخانی، ف. رضوانی، م. و بوذر جمهوری، خ. (۱۳۹۰). تحلیل نقش گردشگری در توسعه‌ی ویژگی‌های کارآفرینانه و گرایش به کارآفرینی در بین جوانان روستایی (مطالعه‌ی موردی: روستای کندوان و اسکندان شهرستان اسکو). پژوهش‌های جغرافیای انسانی. ۷۸(۷۸): ۱۶۹-۱۹۵.
- سهرابی‌وفا، س. (۱۳۹۲). نقش کارآفرینی در توسعه روستایی با تاکید بر یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی، مطالعه موردی: دهستان خرابود- شهرستان خدابنده، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی. دانشگاه زنجان، ص ۳۸.
- صادقی، م. و ملکی‌نیا، ع. (۱۳۸۹). ارزیابی دانشجویان از محیط‌های کارآفرینی مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه تهران. پنجمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت استراتژیک. تهران.
- کرمان، ف. میرکزاده، ع. و زرافشانی، ک. (۱۳۹۴). کودکان کار، پایان نامه کارشناسی ارشد توسعه روستایی، دانشگاه رازی.
- گلرد، پ. (۱۳۸۳). طراحی الگوی کارآفرینی زنان در ایران، پایان نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. مرکز آمار ایران. (۱۳۹۱). نتایج سرشماری نفوس و مسکن استان کرمانشاه. تهران: مرکز آمار ایران.
- محمدی آلمانی الف.، پورناصرانی، الف.، داوری، ع. و رضایی کلیدبری، ح. ر. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینانه مهارت آموزان آموزش دیده در مرکز آموزش مهارت‌های پیشرفته گیلان. مهارت آموزی. ۱(۵): ۵۱-۳۵.
- مؤمنی، م. و فعال قیومی، ع. (۱۳۸۷). تحلیل‌های آماری با استفاده از spss. تهران: انتشارات کتاب نو.

Anderson, D. W., Krajewski, H. T., Goffin, R. D., & Jackson, D. N. (2008). A leadership self-efficacy taxonomy and its relation to effective leadership. *The Leadership Quarterly*, 19(5): 595-608.

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1999) *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Allen, J. C., & Malin, S. (2008). Green entrepreneurship: a method for managing natural resources?. *Society and Natural Resources*. 21(9): 828-844.

Baniasadi, N., Ebrahimi, M.S. & KHatonabadi. A. (2013). Factors Influencing the Development of Rural Entrepreneurship-A Case Study of Iran. *Advances in Environmental Biology*. 7(8): 1930-1936.

Burger, L., O'Neill, C. & Mahadea, D. (2005). The impact of previous knowledge and experience on the entrepreneurial attitudes of Grade 12 learners. *South African Journal of Education*. 25: 89-94.
California Center for Regional Leadership. (2005). *Innovation, Entrepreneurship, and Collaboration: An Economic Agenda for Rural California*. Central Europe. Industry and Higher Education. 18: 53-69.
Davidsson, P. (1995). Determinants of entrepreneurial intentions. Paper prepared for the RENT IX Workshop, Piacenza, Italy, Nov. 23-24.

Chan, K.Y., Ho, R. M.-h., Chernyshenko, O.S, Bedford, O., Uy, M.A. & Gomulya, D., et al. (2012). Entrepreneurship, professionalism, leadership: A framework and measure for understanding boundaryless careers. *Journal of Vocational Behavior*. 81(1):73-88.

Hall, J.K., Daneke, G.A. & Lenox, M.J. (2010). Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. *Journal of Business Venturing*. 25(5):439-448.

Heidari Sareban, V. (2012). Prioritizing Major Barriers to Rural Women's Entrepreneurship, Using AHP Method Case study: Ardebil province. *Womens studies(Sociological & Psychological)*, Vol 10

Heritot, K. (2002). A new Approach to Rural Entrepreneurship a Case Study of Two Rural Electric Cooperatives, Western Kentucky University. and Noel D. Campbell, North Georgia College & State University.

Hills, G.E. (1998). Variations in University Entrepreneurship Education: An Empirical Study of an Evolving Field. *Journal of Business Venturing*. 3: 109-122.

Howard, S. (2004). Developing Entrepreneurial Potential in Youth: The Effects of Entrepreneurial Education and Venture Creation. University of south florida report. Pp: 3-17.

Krueger, N. F., Reilly, M. D. & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*. 15: 432-411.

Linan, F. & Chen, Y.W. (2005). Testing the entrepreneurial intention model on two country sample. *Journal of Experimental Social*. 22: 435-447.

Raymond, N.F., Svendsen, E. & Campbell, L.K. (2013). From job training to green jobs: A case study of a young adult employment program centered on environmental restoration in New York City, USA. *Journal of Urban Forestry & Urban Greening*. 12:287-295.

Shariff, M.M., & Saud, M.B. (2009). An attitude approach to the prediction of entrepreneurship on students at institution of higher learning in Malaysia. *International Journal of Business and Management*. 4(4):129

Shepherd, D., & Patzelt, H. (2010). The New Field of Sustainable Entrepreneurship: Studying Entrepreneurial Action Linking "What is to be sustained" with "What is to be developed". *Entrepreneurship Theory and Practice*. 35: 137-163.